

СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І МЕНЕДЖМЕНТУ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою Радою

Східноєвропейського університету економіки
і менеджменту

Протокол №

від « 11 » 6 2020 р.

Ректор

С.О. Шамара

ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Галузь знань

07 Управління та адміністрування

Спеціальність

073 Менеджмент

Освітньо-професійна
програма

«МЕНЕДЖМЕНТ»

Освітній ступінь

БАКАЛАВР

Розглянуто та схвалено

на засіданні Приймальної комісії ВНЗ «СУЕМ»

Протокол № 4 від 10.03 2020 р.

Відповідальний секретар ПК

Ю.Ю. Сиволап

Черкаси 2020

ЗМІСТ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	3
2. ЗМІСТ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ	4
3. ЗМІСТ ДОДАТКОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ ДЛЯ ВСТУПНИКІВ, ЯКІ ЗДОБУЛИ ОКР «МОЛОДШИЙ СПЕЦІАЛІСТ» ЗА НЕСПОРІДНЕНИМИ СПЕЦІАЛЬНОСТЯМИ	7
4. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ	9
5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ	10

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Метою програми вступного випробування для вступників освітнього ступеня «бакалавр» зі спеціальності 073 «Менеджмент», освітньо-професійна програма «Менеджмент» є виявлення рівня знань вступників, що вже здобули освітньо-кваліфікаційний рівень «молодший спеціаліст» за спеціальністю 073 «Менеджмент», а також можливості їх подальшого навчання за освітньою програмою підготовки бакалаврів зі спеціальності 073 «Менеджмент».

На навчання для здобуття освітнього ступеня бакалавра приймаються особи, які здобули освітньо-кваліфікаційний рівень «молодший спеціаліст» за спеціальністю 073 «Менеджмент» та іншими спеціальностями, мають здібності до оволодіння знаннями, уміннями і навичками розв'язувати спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері управління.

Вимоги до рівня знань і умінь вступників. Вступник до бакалаврату має орієнтуватися в теоретичних основах дисциплін підготовки молодших спеціалістів; знати основи понятійного апарату менеджменту, етапи формування теорії управління та розвитку організаційних форм управління в сучасних умовах господарювання в Україні; вміти на практиці застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації, демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

До вступника пред'являються такі вимоги: висока працездатність, вміння виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень, вміння демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи, пояснювати, аналізувати та здійснювати комунікацію у різних сферах діяльності організації.

Вступник до бакалаврату спеціальності «Менеджмент» повинен володіти наступними компетентностями, знаннями та уміннями, визначеними ОПП підготовки молодшого спеціаліста:

- здатність формувати креативний підхід до справи, допитливість, постійне невдоволення досягнутим і безкінечні пошуки нового;
- здатність збагачувати свій інтелект шляхом самоосвіти;
- здатність формувати креативний підхід до справи, допитливість, постійне невдоволення досягнутим і безкінечні пошуки нового;
- здатність визначати чітку мету, виявляти альтернативні шляхи її досягнення, врахувати можливі наслідки реалізації мети;
- здатність на практичному рівні володіти етикетом, вміти будувати поведінку у професійних і міжособистісних стосунках, толерантно ставитись до протилежних вимог;
- здатність свідомо використовувати знання наук в пізнавальній, практичній, виробничій та організаційно-виховній діяльності;
- здатність вирішувати професійні завдання в сучасних умовах державотворення, в процесі формування ринкової економіки;

- використовувати ПК, основні системні та прикладні програми для вирішення практичних завдань;
- регулювати процес виробництва, вживати заходи щодо усунення порушень та запобігання негативних виробничих явищ;
- використовувати спеціальні знання і уміння, які спрямовані на отримання заздалегідь окреслених результатів господарювання;
- ухвалювати науково-обґрунтовані господарсько-управлінські рішення;
- здатність до письмової й усної комунікації державною мовою;
- досліджувати фактори впливу на ефективність діяльності підприємства;
- формувати інформаційне забезпечення діяльністю, використовуючи різні джерела інформації;
- застосовувати основні правила оформлення документів, вміння добирати відповідні терміни з фаху для грамотного оформлення ділових паперів;
- володіти методами збирання, систематизації, наукової обробки та аналізу статистичної інформації.

Умови участі у вступному випробуванні. До вступного випробування допускаються особи, що подали до приймальної комісії заяву на вступ та всі необхідні документи у визначеному правилами прийому порядку та були допущенні до конкурсного відбору до складання вступного випробування.

Форма проведення вступного випробування. Вступні випробування проводяться у письмовій формі. На підготовку письмових відповідей надається дві академічні години. Підготовка відповідей проходить в академічній аудиторії в присутності членів фахової атестаційної комісії.

Письмові відповіді повинні бути акуратно і розбірливо написаними ручкою на спеціально проштемпельованих аркушах формату А4, виданих безпосередньо на початку випробувань.

За результатами перевірки відповідей на питання білетів вступного іспиту фахова атестаційна комісія виставляє оцінку, яка враховується при визначенні конкурсного балу, необхідного для вступу до бакалаврату.

2. ЗМІСТ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Вступні випробування проводяться у формі складання *вступного іспиту*, що включає відповіді на теоретичні запитання та тестові завдання, які включені до білетів.

Кожний білет містить по 2 теоретичні питання та тестові завдання.

Зміст теоретичних питань і тестових завдань охоплює зміст дисциплін фахової підготовки фахівців, які передбачені програмою підготовки за ОПП «Менеджмент» ОКР «молодший спеціаліст».

У програму вступного випробування з метою діагностування знань і умінь вступників включено наступні навчальні дисципліни:

- 1) Менеджмент;
- 2) Організація виробництва;

3) Технологія галузі.

Нижче надано перелік теоретичних питань з дисциплін, включених до програми.

2.1. «Менеджмент»

1. Передумови виникнення науки управління. Менеджмент як специфічна сфера людської діяльності. Менеджмент як система наукових знань. Менеджмент як мистецтво управління.
2. Особливості формування сучасної моделі менеджменту в Україні.
3. Характеристика інтегрованих підходів до управління: процесний підхід; системний підхід: ситуаційний підхід.
4. Закони і закономірності менеджменту.
5. Характеристика принципів менеджменту Анрі Файоля.
6. Характеристика принципів менеджменту Тейлора, Емерсона.
7. Характеристика сучасних принципів управління.
8. Поняття функцій менеджменту. Функції менеджменту як види управлінської діяльності. Класифікація і характеристика функцій менеджменту.
9. Сутність та класифікація методів менеджменту. Методи менеджменту як сукупність способів впливу керуючої системи управління на керовану.
10. Процес управління як сукупність взаємопов'язаних і взаємодіючих функцій, методів, управлінських рішень та інших категорій менеджменту.
11. Управлінське рішення як результат управлінської діяльності. Класифікація управлінських рішень.
12. Сутність і зміст планування як функції менеджменту, його види та їхній взаємозв'язок.
13. Сутність функції організування та її місце в системі управління. Поняття та складові організаційної діяльності.
14. Повноваження, обов'язки, відповідальність. Процес делегування повноважень і відповідальності.
15. Поняття мотивування. Принципи врахування інтересів у мотивації. Змістовні теорії мотивації. Процесні теорії мотивації.
16. Поняття контролювання та його місце в системі управління. Принципи і цілі функції контролювання.
17. Поняття регулювання та його місце в системі управління. Види регулювання. Етапи процесу регулювання.
18. Інформація, її види та роль в менеджменті. Носії інформації.
19. Класифікація інформації. Вимоги, що висуваються до інформації.
20. Основні фактори та визначальні аспекти керівництва. Основи керівництва: вплив, лідерство, влада.
21. Влада як елемент примушення. Форми впливу та влади.
22. Поняття стилю керування та континууму стилів керування. Характеристика та класифікація стилів керування.
23. Напрями підвищення ефективності управління організацією.
24. Сутність та різновиди відповідальності та етики у менеджменті.

25. Сутність та значення соціальної поведінки менеджменту. Культура менеджменту.

2.2. «Організація виробництва»

1. Підприємство як виробнича система. Характерні ознаки і властивості системи.
2. Поняття про виробничу структуру підприємства і фактори, що її визначають.
3. Структура основного виробництва. Шляхи вдосконалення виробничої структури.
4. Визначення понять «загальна» і «виробнича» структура підприємства та фактори, що визначають виробничу структуру.
5. Поняття технології та виробничого процесу.
6. Принципи раціональної організації виробничого процесу.
7. Порівняльна характеристика типів і методів організації виробництва.
8. Поточний метод організації виробництва.
9. Організація автоматизованого виробництва.
10. Характеристика різних типів виробництва.
11. Сутність потокової організації виробництва, її ефективність, недоліки, шляхи розвитку.
12. Поняття виробничої потужності підприємства і фактори, що її визначають.
13. Розрахунок виробничої потужності. Від яких факторів залежить виробнича потужність?
14. Причини простоїв обладнання на підприємстві.
15. Виробнича інфраструктура, фактори, які її визначають.
16. Забезпечення виробництва технологічним оснащенням.
17. Ремонтне обслуговування устаткування.
18. Енергетичне забезпечення виробництва.
19. Методи ремонту обладнання, що застосовуються в різних типах виробництва.
20. Цілі і завдання організації енергетичного господарства.
21. Завдання і функції підрозділів, що входять в організаційну структуру загальнозаводського транспортного господарства.
22. Системи організації транспортного господарства на підприємстві, які підвищують ефективність використання транспортних засобів.
23. Зв'язок якості продукції з технологією її виробництва.
24. Якість і технічний рівень продукції. Класифікація показників якості та їх особливості.
25. Сутність контролю якості та сфера його застосування.

2.3. «Технологія галузі»

1. Загальні відомості про технологію. Чинники, що впливають на вибір технології.
2. Етапи та закономірності розвитку технології.
3. Технологічний процес: суть та структура. Класифікація технологічних процесів.
4. Характеристика металургійного комплексу України.
5. Конструкційні матеріали у промисловості.

6. Базові технології заготівельного виробництва.
7. Характеристика паливно-енергетичного комплексу.
8. Технологічні і виробничі процеси.
9. Показники якості продукції. Стандартизація і сертифікація.
10. Технології отримання заготовок у ливарному виробництві.
11. Технології отримання нерознімних з'єднань.
12. Типи виробництв і їх основні технологічні ознаки.
13. Виготовлення виробів тиском.
14. Виготовлення виробів із порошків.
15. Виготовлення виробів різанням.
16. Виробництво будівельних матеріалів.
17. Виробництво продукції хімічної промисловості. Базові технології у хімічній промисловості.
18. Характеристика сплавів чорних металів.
19. Характеристика сплавів кольорових металів.
20. Технологія виробництва хліба і хлібобулочних виробів.
21. Корозія металів і сплавів та способи їх захисту.
22. Класифікація води. Основні показники води. Способи очищення води.
23. Основні напрямки робіт із забезпечення якості продукції на підприємстві.
24. Організація роботи відділу технічного контролю (ВТК). Функції ВТК.
25. Методи визначення рівня якості продукції.

3. ЗМІСТ ДОДАТКОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ ДЛЯ ВСТУПНИКІВ, ЯКІ ЗДОБУЛИ ОКР «МОЛОДШИЙ СПЕЦІАЛІСТ» ЗА НЕСПОРІДНЕНИМИ СПЕЦІАЛЬНОСТЯМИ

Метою проведення додаткового вступного випробування є забезпечення конкурсних засад при зарахуванні в СУЕМ на навчання для здобуття освітнього ступеня «бакалавр» за спеціальністю 073 «Менеджмент» вступників неспоріднених спеціальностей, шляхом виявлення рівня підготовленості вступників за дисциплінами загальної підготовки.

У програму додаткового вступного випробування з метою діагностування знань і умінь вступників включено питання з навчальних дисциплін «Менеджмент», «Системи технологій».

3.1. Перелік питань до вступного іспиту з навчальної дисципліни «Менеджмент»

1. Передумови виникнення науки управління. Менеджмент як специфічна сфера людської діяльності. Менеджмент як система наукових знань. Менеджмент як мистецтво управління.
2. Особливості формування сучасної моделі менеджменту в Україні.
3. Характеристика інтегрованих підходів до управління: процесний підхід; системний підхід; ситуаційний підхід.
4. Закони і закономірності менеджменту.
5. Характеристика принципів менеджменту Анрі Файоля.

6. Характеристика принципів менеджменту Тейлора, Емерсона.
7. Характеристика сучасних принципів управління.
8. Поняття функцій менеджменту. Функції менеджменту як види управлінської діяльності. Класифікація і характеристика функцій менеджменту.
9. Сутність та класифікація методів менеджменту. Методи менеджменту як сукупність способів впливу керуючої системи управління на керовану.
10. Процес управління як сукупність взаємопов'язаних і взаємодіючих функцій, методів, управлінських рішень та інших категорій менеджменту.
11. Управлінське рішення як результат управлінської діяльності. Класифікація управлінських рішень.
12. Сутність і зміст планування як функції менеджменту, його види та їхній взаємозв'язок.
13. Сутність функції організування та її місце в системі управління. Поняття та складові організаційної діяльності.
14. Повноваження, обов'язки, відповідальність. Процес делегування повноважень і відповідальності.
15. Поняття мотивування. Принципи врахування інтересів у мотивації. Змістовні теорії мотивації. Процесні теорії мотивації.
16. Поняття контролювання та його місце в системі управління. Принципи і цілі функції контролювання.
17. Поняття регулювання та його місце в системі управління. Види регулювання. Етапи процесу регулювання.
18. Інформація, її види та роль в менеджменті. Носії інформації.
19. Класифікація інформації. Вимоги, що висуваються до інформації.
20. Основні фактори та визначальні аспекти керівництва. Основи керівництва: вплив, лідерство, влада.
21. Влада як елемент примушення. Форми впливу та влади.
22. Поняття стилю керування та континууму стилів керування. Характеристика та класифікація стилів керування.
23. Напрями підвищення ефективності управління організацією.
24. Сутність та різновиди відповідальності та етики у менеджменті.
25. Сутність та значення соціальної поведінки менеджменту. Культура менеджменту.

3.2. Перелік питань до вступного іспиту з навчальної дисципліни «Системи технологій»

1. Поняття техніки і технології. Роль технології в соціально-економічному розвитку суспільства.
2. Поняття технологічного процесу. Класифікація технологічних процесів.
3. Технологічний процес і його відмінність від виробничого.
4. Шляхи та закономірності розвитку технологічних процесів.
5. Техніко-економічні показники технологічних процесів.
6. Поняття про технологічні системи. Складові технологічної системи. Класифікація технологічних систем.

7. Пріоритетні напрями технологічного розвитку.
8. Біотехнології та їх значення для людини.
9. Пріоритетні напрями розвитку науки та техніки в Україні.
10. Поняття автоматизації виробництва.
11. Характеристика нанотехнологій, сфера застосування.
12. Поняття гнучких виробничих систем. Ефективність використання гнучких виробничих систем.
13. Сучасні тенденції розвитку прогресивних технологій.
14. Матеріали, які використовуються в машинобудівному комплексі.
15. Організація технічного контролю на підприємстві. Види технічного контролю.
16. Управління якістю промислової продукції.
17. Собівартість та її зв'язок з якістю промислової продукції.
18. Техніко-економічні показники ефективності виробництва.
19. Собівартість промислової продукції, шляхи зниження собівартості.
20. Продуктивність праці, значення продуктивності праці у формуванні техніко-економічних показників виробництва.
21. Лазерні технології, їх використання.
22. Характеристика паливно-енергетичного комплексу.
23. Характеристика продукції хімічного промисловості.
24. Особливості розвитку базових технологій основних галузей країни.
25. Поняття «основні фонди», амортизація основних фондів та їх значення у формуванні техніко-економічних показників виробництва.

4. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Відповідь вступника на кожне теоретичне питання оцінюється за встановленими критеріями.

Критерії оцінки відповідей на теоретичні запитання:

Оцінка за національною шкалою		Зміст критеріїв оцінки
розширеною	накопичувальною	
відмінно	90 – 100%	Вступник правильно, повно та аргументовано розкрив питання, продемонстрував вміння самостійно аналізувати теоретичний матеріал, володіє термінологією і викладає матеріал логічно.
дуже добре	82 – 89%	Вступник достатньо повно розкрив суть питання, володіє термінологією, але назвав не всі риси, ознаки або види явища, процесу, теорії, категорії, проблеми, не до кінця розкрив зміст понять, допустив деякі неточності, які були виправлені ним при відповідях на додаткові питання і не вплинули на правильне розуміння змісту питання.
добре	74 – 81%	Вступник у цілому розкрив суть питання, відповідає аргументовано і загалом правильно, володіє термінологією, але назвав не всі теорії, функції, риси явища, інститути, процеси, допустив декілька помилок, які не вплинули на правильне розуміння суті питання.
задовільно	64 -73%	Вступник не до кінця розкрив основний зміст питання, деякі

		суттєві риси, явища, поняття. Проблеми розкрив частково, допустив певні помилки та неточності, які свідчать про його не повне розуміння сутності питання, недостатньо володіє термінологією.
достатньо	60 – 63%	Вступник не до кінця розкрив зміст питання, не повністю визначив його істотні аспекти: риси, функції, види, форми тощо, допустив помилки принципового характеру, слабо володіє термінологією.
незадовільно	35 – 59%	Вступник не достатньо розкрив зміст питання, не вмів його аналізувати і не може послідовно і логічно викласти, допустив суттєві помилки, не володіє термінологією.
неприйнятно	1 - 34%	Вступник не розкрив зміст питання, не зумів його проаналізувати і послідовно і логічно викласти, допустив хибні думки, не володіє термінологією..

З одержаної суми оцінок за відповіді на всі питання виводиться середній бал, який є підсумковою оцінкою за вступне випробування, і який враховується для рейтингування кандидатів і здійсненні конкурсного відбору осіб при прийомі на навчання.

Підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою переводиться у національну шкалу відповідно до таблиці:

<i>Середній бал суми оцінок за відповіді на запитання</i>	<i>Шкала ЄКТС</i>	<i>Оцінка</i>
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно
1-34	F	

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

1. Баєва, О. В., Новальська Н.І., Згалат-Лозинська Л. О. Основи менеджменту: практикум: навч. посіб. К.: ЦУЛ, 2007. 524 с.
2. Білорус Т.В. Основи менеджменту: навч. посіб. К.: Атіка, 2009. 160 с.
3. Васильков В. Г. Організація виробництва: навч. посіб. К.: КНЕУ, 2003. 524 с.
4. Гірняк О.М., Лазановський П.П. Менеджмент: теоретичні основи і практикум: навч. посіб. К.: Магнолія плюс; Л.: Новий світ-2000, 2003. 336 с.
5. Дикань Н.В., Борисенко І.І. Менеджмент: навч. посіб. К.: Знання, 2008. 389 с.
6. Діденко В.М. Менеджмент: підручник. К.: Кондор, 2008. 584с.

7. Дідковська Л.Г., Гордієнко П.Л. Менеджмент: навч.посіб. К.: ЦНЛ, 2007. 516с.
8. Дубровська Г.М., Ткаченко А.П. Системи сучасних технологій: навч. посіб. / За ред. А.П. Ткаченка. К.: ЦНЛ, 2004. 352 с.
9. Збожна О.М. Основи технології: навч. посіб. / вид. 2-ге, змін. і доп. Тернопіль: Карт-бланш, 2002. 486 с.
10. Курс менеджменту для магістрів (системний підхід): навч. посіб. / [Р.А.Аблязов, Г.І.Падурець, С.О.Савченко, І.Б.Чудаєва]; за заг.ред.Р.А.Аблязова. Черкаси: видавництво «Маклаут», 2011. 580с.
11. Менеджмент: навч.посіб. / [Г.Є. Мошек, М.М. Ковальчук, Ю.В. Поканевич, І.В. Погодаєв та ін.]; за заг. ред. проф. Мошека Г.Є. К.: Видавництво Ліра-К, 2013. 550 с.
12. Мескон М.Х., Альберт М., Хедоури Ф. Основы менеджмента: Пер. с англ. М.: Дело, 2003. 702 с.
13. Михайлов С.І. Менеджмент: навч.посіб. К.: ЦНЛ, 2012. 536с.
14. Організація виробництва: навч.посіб. / В.О.Онищенко, О.В.Редкін, А.С.Старовірець, В.Я.Чевганова. К.: Лібра, 2005. 336с.
15. Организация производства на предприятии: Учеб. для техн. и экон. спец. / Под ред. О. Г. Туровца и Б. Ю. Сербиновского. Ростов-н/Д: МарТ, 2000. 464 с.
16. Осовська Г.В., Осовський О.А. Основи менеджменту: навч.посіб. К.: «Кондор», 2006. 664 с.
17. Остапчук М.В., Сердюк Л.В., Овсянникова Л.К. Система технологій: підручник. К.: Центр учбової літератури, 2007. 368 с.
18. Охріменко А.Г. Основи менеджменту: навч.посіб. Київ: ЦНЛ, 2006. 160с.
19. Подсолонко О.А. Менеджмент: теорія та практика: навч. пос. / Під. ред. В.А. Подсолонко. К.: ЦУЛ, 2003. 370 с.
20. Серебренников Г.Г. Организация производства: Учеб. пособие. Тамбов: Изд-во Тамб. гос. техн. ун-та, 2004. 96 с.
21. Синица Л. М. Организация производства: учебник для студентов высш.учеб. заведений по специальности «Экономика и управление на предприятии». Минск : ИВЦ Минфина, 2008. 540 с :
22. Скібіцька Л.І., Скібіцький О.М. Менеджмент: навч.посіб. К.: ЦУЛ, 2007. 340 с.
23. Скрипко Т. О., Ланда О.О. Менеджмент: навч.посіб. К: ЦНЛ, 2006. 176с.
24. Степанов И.Г. Организация производства: Учеб. пособие. Новокузнецк: НФИ КемГУ. 2003. 93 с.
25. Туленков М. В. Сучасні теорії менеджменту : навч. посіб. К. : Каравела, 2007. 304 с.
26. Чейз Р. Б., Эквилайн Н. Дж., Якобс Р. Ф. Производственный и операционный менеджмент: Пер. с англ. М.: Вильямс, 2001. 704 с.
27. Черваньов Д.М. Менеджмент: терміни, тести, вправи, завдання: підручник. К.: ЦНЛ, 2009. 853с.
28. Шегда А. В. Менеджмент: навч. посіб. К.: Знання, КОО, 2002. 583 с.

29. Щекин Г.В. Практическая психология менеджмента: Как делать карьеру. Как строить организацию: научн.-практ. пособие. К.: Україна, 1994. 399 с.
30. Юшин В.П. Руководство по интенсивному развитию организаторских способностей руководителей. Луцк: МП «Зоря», 1998. 256 с.

Нормативно-правові акти, державні стандарти

31. Конституція України [Електронний ресурс]: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР, тлумачення від 15.03.2016. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/96-вр>.
32. Про оплату праці [Електронний ресурс]: Закон України від 24.03.1995 № 108/95-ВР, редакція від 16.01.2016. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/108/95-вр>.
33. Про колективні договори і угоди [Електронний ресурс]: Закон України від 01.07.1993 № 3356-ХІІ, редакція від 01.01.2015. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3356-12>.